

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petitsor 5 kr.
 Nyilttérben . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű percek hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

— **October 1-jével új évnegyedes előfizetést nyitunk lapunkra.** Tekintettel a meg szünt „A-Fehérmegyei közlöny“-nyel szemben fennállott kiadói kötelezettségre, lapunkat idő közben kellett megindítani, czélunk azonban az előfizetési időt az év szakával összhangzásba hozni, úgy hogy a jövő évre való előfizetés január 1-jén veendő kezdetét.

Eddigi pályafutásából lapunknak mindenki meggyőződhetett, hogy komoly állatokat indítottunk meg, mely a fővárosi sajtó elismerését már eddig is kivívta, s a tömeges pártoltság fennállásának jogosultságát igazolja.

Iparokodni fogunk e téren tovább mozogva olvasóink és a sajtó megszülető elismerését ezentúl is kiérdemelnünk és azt megtartani.

Előfizetési ár az October — Deczemberi évnegyedre . 1 frt. 50 kr.

A kiadó hivatal.

Utóhangok a török győzelmi tüntetésekhez.

(z) Általános a részvét melyet a magyar nemzet a török-muszka háboru eseményeit kíséri, s fillérével mindenki siet a csatában megsebesült törökök fájdalomának enyhítésére hozzájárulni.

Társulatok e czélra nem alakultak, mert ezt politikai tekintetek s fensőbb rendeletek tiltják, de a társadalom ezért működik, s benső sugallatát követve, az oltárra teszi mindenki áldozatát. —

Önként folynak mindenfelől az adományok, s a hazafiak versenyeznek egymással buzgóságban, nőink félre tették a varrást, kötést, — tépést készítenek a gyöngéd kezek, melyre nem egy könnyesepp hull le, az ismeretlen testvérekért, kiknek sebet talán e rongy enyhítendi.

Fáj a magyar hölgynek a méltatlanul szenvedőnek nyomora, fájt a résztvevő, de egyszersmind öntudatosan érző gyöngéd szívnek.

Öröm lángok gyúltak fel a törökök plévnai diadalának hírére a haza egyik szélétől a másikig, minden hazafi kebel örömtől dagadt testvéreink győzelmére, a zene, száj a török dicsőséget zengé, s e hangok bensőségteljesek valának, — mert szívünkben fakadtak.

Nem szalma láng ez!

Mert a tüntetés és áldozat hozatal párhuzamosan áll egy más mellett, nemesak, de a tüntetés a fény a diadalzene, az éljen, riadások csak illanatlanilag tartottak, míg az adakozások benső érzelmünk mellett ma is folynak, s hisszük folyni fognak addig, míg a szent czélhoz fillérével

mindenki, kivétel nélkül hozza járult. —

A görög lapok azt vetik szemére a magyaroknak, hogy csak éljeneznek a törökre, de nem tesznek érte semmit.

Lapunk egyébről nem szólhat, mint a társadalomról, de azt fennen hirdetjük, hogy a társadalom meg teszi a mit tehet.

Ha éljenezünk, világítunk, ez lovagias és bátor ösztinteségünknek kifolyása, nyíltan kimutatjuk a világ előtt, a mit érzünk.

Ha a görögök nem tudják, hogy mi segítjük és mennyiben segítjük csekély erőnkhez képest török testvéreinket, azon nem csodálkozunk, erről sem mi sem a törökök, sem kimutatást sem számadást nem találunk elejükbe. —

De örvendhetünk a közérzület hazánkban tapasztalt nyilvánulásán, mert ez hazafiságunk mellett bizonyít, azon hazafiság mellett, a mely ismeri multját azt emlékében tartja okul rajta, van bátorsága akarátának, érzésének kijezést adni. Azon hazafiság mellett a mely szívünkhez van kötve és abból ered, a mely áthatja valónkat áthatja az egész nemzetet, — s a mely biztosítja a magyar nemzet fennállását.

— **A Dobrudsából jelentik:** Öt török hadihajó eirkál ismét szünetlenül Várna és Kusztende közt, miközben az utóbbi város közelében lévő partokon gyakran rekognosciroznak. — Együttal azt is jelentik Várnából hogy a Kaukuszról ott partra szállt csapatok nem szálltak állandó táborba, hanem ezek is a Dobrudsza felé fognak küldetni, hol Bazársik és Dokusai közt erősített állást fognak foglalni. Kusztendeben ez okból nemsokára új támadást várnak a török flotta részéről, mire aztán a Traján-sánczok mentén levő orosz hadállások ellen is támadás várható. A hadviselés a Dobrudsában tehát még nem látszik ez időre befejezettnek.

— **A belügyminiszter** ismételve fölmerült költség-felszámítási rendeltetések folytán körrendeletileg meghagyta az összes törvényhatóságoknak, hogy valahányszor katonai erőt vesznek igénybe, mindannyiszor pontos jegyzékeket vezessenek annak kitüntetésére, mikor, mennyi ideig s minő czélra alkalmaztatott a karhatalom.

— **A tiszti fizetések lefoglalásának kérdéséhez** precedensül szolgál a belügyminiszternek azon intézkedése, melylyet Beregmege ujabban hozott — egy tisztviselőnek megmaradt 600 frt. fizetésére adótarozás fejében lefoglalást elrendelő — határozatát feloldta és kijelentette, miként a tiszti fizetésnek 600 frtot meg nem haladó része még adótarozás fejében sem foglalható le.

— **Szentpétervárról** érkező hírek szerint minden körben elégtelenség

tapasztalható a hadvezénylet ellen. A gárda lassan érkezik a hadsereghez, mivel a huszárok lovainak fele, a dsidásoknak egy harmada beteg és sietve kell gondoskodni új lovak beszerzéséről. — Legujabban a Sipka-szorosba küldenek erősítést, mely szorost minden áron meg kell tartani, továbbá a dunai hidak is biztosítva vannak. Téli hidakhoz vas pontonokról gondoskodnak. Az erősített téli tábor és a hidfők építését Totleben tábornok fogja vezetni. Az első osztályu opolesenje hátra levő részét behívják, hogy azzal az utolsó osztag által támadt házagokat pótolják.

Gazsiádlák. *)

Az uri-utcán ballagott Gazsi bácsi a déli órákban. Találkozik vele valaki.

— Hova megy Gazsi bácsi?

— A Kis pipába, uramöcsém; mert az fölér egy nagy csibukkal is.

— S miért ér föl Gazsi bácsi?

— Azért, mert olyan jeles italt mérnek benne, hogy mikor valaki mint tisztelbeli esküdt ment be oda, s megivott egy félmeszely bort, úgy jött ki, mint viczispán.

Egy télen Gazsi bácsi huzamos ideig fekvő beteg volt. Fölépülése után találkozik Lauka Gusztival.

— Hallom, typhusban feküdtél, — szólítja meg Gusztai részvétellel.

— Nom typhusban hanem — — — gatyában, volt a felelet.

Ez is kedvencz adomája volt.

— Menyus gazda, a kend szamara az egyház tagjában bitangolt. Adjon zálogot; vagy elveszem a szamarát, mondá a tisztelendő ur a szamarastul előtte álló Menyus gazdának.

— Ha elveszi a tisztelendő ur, vöm lesz, felelé elmésen a vádolt.

A Nemzeti szálloda* éttermében leteszi a pinezér a kért sült csirkét Gazsi bácsi elé.

Ránéz az a hozottára és megszólal:

— Hiszen ez a csirke már a Noe bárkájában mint kakas kukorékolt — — mindjárt megismertem.

Egyszer a már rég ideje leégett „Griffmadár“-hoz címzett vendéglőben beszélgetésbe eredt Bernáth Gazsi egy tul diákos fiatal emberrel. A beszélgetés folyamában fölkiált a fiatal ember:

— No hát nem úgy beszélék én, mint egy könyv?

— Oh nagyon is úgy — felelé Gazsi és megérdemli hogy számbőrbe kössék.

Mohácsi bácsi a ki meglehetősen testi terjedelmének megfelelő appetitusáról ismert egyéniség Budapesten, panaszkodott Gazsi bácsinak.

— Egészen elvesztettem etvágyamat!

— Kívánom, hogy ne szegény ember találja meg, felelé Gazsi.

Egy ködös napon találkozott Gazsi egy vidéki celebritással a lánchid elején.

*) Bernát Gáspár adomái, élcei, apró fresko-képei és gazsiádlái. — Összegyűjté hátra hagyott özvegye, a szamarikandi püspök. — Buda-pest. Franklin-társulat. Ára 1 frt. 20 kr.

A vidéki panaszkodott a nagy köd ellen, mely egészen elrablá tőle a kilátást a fejedelmi Budára és az ősz Gel-létre.

— Soha se busulj barátom, vigasztalta őt Gazsi, legalább nem látod a fekete-sárga zászlót!

Ama gyászos emlékű napon, midőn Nyári Pál szerencsétlen elhatározását a Stein-féle házban foganatosítá, Gazsi loácsi déltájban a Privorszky-kávéház elé ült pihenni.

A szép idő többeket is kicsalt a kávéház előtti asztalokhoz.

— Hallotta-e a szerencsétlen esetet Gazsi bácsi? így szólítja ismerőse a gondolataiba mélyedt öreget.

— Hallottam — viszonzá szomorun; rég tépelődött szengény ilyen sötét időkkel, hiában szólunk neki, hogy nincs oka tulságig hajtani aggodalmát, nem használt. Hozzá vérmes is volt, egy erős vértolulása a feje telé könnyen megzavarta elméjét.

Ezen és hasonló gondolatok között emlékezett meg az elhunytól, komolyan, megindítóan.

De a mint gondolataiban letért róla, azonnal megváltozott előadása is, és pár perc alatt azon vették észre magukat a hallgatók, hogy a szomorú hangulatot kedélyes váltotta föl, minek oka volt, hogy Gazsi bácsi finoman árnyalt átmenetek után így végezte szavait:

— Engem sem egyszer fogott elő a melancholia. Egyszer jurista koromban elfogyott a pénzem, és hitelemet is egészen kimerítém, végre elhatároztam, hogy másodemeleti lakásomból leugrom. A jó gondolatot tett követtem. Leugrottam a második emeletről, de csak hirtelen megbántam, az első emeleten megdöntöttem magamat és visszaugrottam.

Egyszer, midőn a kávéházi politikusok közt a pénz-krisis volt a beszélgetési anyag, Gazsi oldalát is kifurta a tudomány.

— Ugy kellene itt tenni, mint a khinai császár tett, mindjárt nem lenne baj. —

—Hát, hogy tett a khinai császár?

— Megutáltatta a pénzt a néppel.

Mert a khinai császár oly nagy garasokat veretett, hogy a ki hármát akart vinni, kénytelen volt hordárt fogadni föl. Utan-utófélen hevert a sok eldobált garas. Nem kellett senkinek. Ott mohosodott a sárban. Egyszer valamennyi városi doktort egy beteghez hittak. Vallatták szegényt, hogy mit csinált. Az nem mert szólni semmit. Mikor pedig bevallotta, hogy három garassal indult piacra, mindjárt letettek róla a doktorok. No de nem is lehetett volna megmenteni!

Ez aztán ajánlatos pénzügyi operáció. —

— Az se rossz, barátom, a mit most láttam, mondá Gazsi egy fiatal hirlapírónak. A mint a városház-utczai szivar-és lutris boltban kabannosokat válogatnak, diadalmas areczzal ront be egy szennvedélyes lutrizó magyar a német boltshoz, magasra tartva kijött szárait:

— Fizess német, koldussá tettem a császárod.

— Volt nekem egy korhely jogász

ismerősöm, beszélt egyszer Gazsi, mivel éppen sörözgetünk kényelmesen a „Pro fótá”-nál, midőn az apja egész váratlanul belép, megismeri fiát és felesévéval megáll előtte.

— Már most mi tévő legyek sem mirekellő? szólalt meg a megkeseredett apa.

— Fizesse ki apám a seremet, felelő készségesen a justitia leendő katonája.

Ez volt a legnagyobb jurista imperinentia, mit életomban hallottam.

— Hallották-e már az érdekesítő gyónás történetét? Nem? — úgy elmondom, — kezdte Gazsi bácsi fekete kávé mellett a maga mondokáját.

Vallatja a csinos paraszt leányt a gyóntató atya.

— Van-e még hátra valami, édes leányom?

— Van bizony, felel szemérmesen a leányka. Csak hogy nem merem elmondani. . . .

— Ments isten édes leányom! Mindent meg kell mondanod, ha a föltámadás malasztjában akarsz részesülni!

— Hát, mond a leány, magam voltam a konykában, oszt' begyűjt Esván bácsi. . . .

— Nos aztán? sürgeti türelmetlenül a szent atya.

— Osztan megfogta a kötényem sarkát. . . .

— Nos aztán! szólj hamar.

— Osztan megvaregette az orcámot. . . .

— Nos aztán? mond nagyot nyelve a pap.

— Osztan begyűjt édes anyám.

— Ejnye ördög bujjék az anyádba! tört ki a várakozásában csalatkozott lelki atya.

— Hanem van ennek még egy lára. Az aztán a furesa poenitentia. A barát egy legényt gyóntatott, szemérmesen bevallotta, hogy van szeretője, s egyszer uram bocsá! meg is csókolta, csak egyedül volt vele.

— Nos tovább? kérdi a szent atya.

— Hát igaz, hogy nagy kísértésnek voltam kitéve, de már megőlelni nem mertem Juliskámat, keményen álltam ellen a kísértésnek.

— Ugy? No hát imádkozál három miatyánkot, s egyél egy porció szónát — hangzott ítélete.

— Nem vagyok ökor, szent atyám!

— Nem, fiam, hanem szamárl! . . .

Ez meg kolerás időben történt.

— Én be nem veszem azokat a kolerás osóppöket a herkopaternek sem mond Gazsi.

— Minek hívatott hát? kérd az orvos.

— Mert azt hallottam, hogy a doktor ur most ingyen jár.

A csatatérről.

A téli hadjárat három hét múlva kezdetét veszi. A török kormány az angol gyárakból 300,000 ember részére téli ruhára posztót hozat. A csatatérről a hírek érkeztek: Ozman pasa támadólag lépett föl és sikerrel működik. Szulejman és Mehemed Ali kisebb diadaloikat arattak. A szilisztriai török helyőrség hídát vert a Dunán, elkergette az oláh partőrséget s Oláhországba küldött egy erős hadosztályt.

Várna mellett a tengeren folyton öt török hadihajó czirkál. Ez a törökök rendkívüli óvatosságára mutat, mivel a muszka hadihajóktól alig lehet ott tartani.

A törökök a hadiszerecsene kedvése folytán mindenütt támadólag lépnek föl. A dobrudsai hadakozás, melyről mélyen hallgattak hosszabb idő óta a táviratok, ismét élénkkelé válik s Küstendse ellen erős támadásra készülnek a törökök.

A biellini magaslatokat a montenegróiak ellen megerősíték. A török had-

vezérlet az idén már csak akadályozólag lép fel a montenegrói hordák ellen s csak védelemre szorítkozik. Megfelezősüket azon időre hagyja, ha a muszka visszaszorítottak a Dunán.

Csernajeff tábornok a főhadiszállás betegeskedése (?) miatt elhagyta és Bovzom-füredőbe utazott.

Szulejman pasa távirja a portának, hogy a törökök folytonosan bombázzák a muszka hadállásokat a Sipkaszorosba és a muszka borzasztó veszteségeket szenvednek.

Lofkovics élelmezési felügyelő Dél-Muszkaországban a főhadiszállásra utazott. Birsolában megvizsgálta a hadikészletekben történt csempészeteket. Miklós nagyherceg parancsára itt négy hivatalnok már föbe lövetett.

Sefket pasa jelenti mai kelettel: 20 zászlóaj gyalogságból, egy ezred lovaságból és két ágyútegeből álló haderő, élelmi és löszereket szállító vonat kíséretében. miután az utjukat álló oroszokat megverte és szétszórta, tegnap bevonult Plevnába.

A muszka veresége eddig már 100000 embernél többre rug, a hadvezérletben változás történik.

Kalkali mellett ütközet volt, s az oroszok meyererettek.

Sulejman pasa jelenti vasárnapról: A Gabrova felé kémszemlére kiküldött hadoszlop elűzte az oroszokat a Gabrovától. Az orosz tűzország a Sipkaszorosban, nagy időközökben felel a török ágyúk tüzelésére. A filippopoli kormányzó jelenti 21-ről, hogy Karlova környékén bolgár bandák mutatkoztak, és köztük néhány kozák is van de a török csapatok megverték és szétszörták őket.

A plewnai kormányzónak csütörtökről kelt sürgönye megerősíti, hogy Ozman pasa a muszka támadásait folyton visszaveri. A muszka csapatok, melyek kedden megtámadták a török redouteot, visszaverettek és 1000 halottat vesztettek; a muszka folytatják a város bombáztatását.

Egy erős török hadosztály egy, a szilisztriai ágyúk által fedett igen erős pontot szállott meg román területen, Szilisztriának átellenében. A törökök esetleg a galacz-bukaresti vonalat szándékoznak megszakítani. A törökök egy hidat erősítenek, mely a török partot Szilisztriánál Saigon szigettel köti össze. A Biola elé érkezett három gárda dandáról kettő Plevna felé, egy a Jantrára és majdnem 3 teljes gárda lovaság Tirnovába rendeltetett. Két nap óta esik és akadályozza a hamüveleteket.

Varsói hírek szerint ismét ujonczozás áll a küszöbön. Az orosz kormány már utasította az összes kormányzókat, hogy a hadkötelesek névsorát legkésőbb okt. végeig állítsák össze. Ennek következtében a lakosság közt határtalan rémület uralkodik, s a hangulat a kormány ellen a legellenségesebb.

— A sebesültek és betegek számára Moszkvában berendezett katonai kórházak annyira tul vannak tömve, hogy a folyton érkező szállítások befogadhatása végett új tábori barakokat kellett felállítani.

Azt mondják, hogy a czár nem sokára visszatér Oroszországba s székhelyét Kiewben fogja felütni.

Tiflisből sürgönyzik az „Ebl.”-nak: Tasehkendben az ottani közigazgatási hatóságok által elkövetett ropant nagymérvű sikkasztásoknak jöttek nyomára Két vizsgáló bizottság küldetett oda. A vótkesek közt van a főkormányzó irodájának, aligazgatója két kerületi főnök és sok hivatalnok. Az ügy kínos benyomást okoz, s fölöttebb komoly következményeket vonhat maga után.

Konstantinápoly, szept. 27. éjjel Ozman pasa, miután mult héti harcokról tesz jelentést, melyekben az oroszok visszaverettek s 8000 embert, 3 ágyút vesztettek — jellentivőbbá, hogy kedden az oroszok nagy haderővel, közte a császári gárdával, Plevna keleti posztói ellen a támadást megújították, de 1500 ember veszteséggel visszküzetek.

Eredeti távirat Izzet pasától, Widdin parancsnokától a tordai nőegyletnek.

A tordai nőegylet által, f. hó 16-án az orosz elleni háboruban megsebesült töröktestvéreink javára, tánczal egybekötött zeneestély rendeztetvén; az ez alkalommal jelen lévő lelkes közönség elhatározta Ozman pasához, a plewnai hőshöz táviratot intézni.

Ez elhatározás foganatosított is, a háboru által okozott közlekedési nehézségek azonban, a táviratot közvetítéssel hagyják a czimzethez jutni, Ozman pasához pedig, ki mint tudjuk Pléwnában az oroszoktól mindenfelől körül van zárva, s a külvilággal nehezen közlekedhetik, Widdinen át az ottani török parancsnokság útján jutnak el a tudósítások.

A widdini derék parancsnok, Izzet pasa, kinek kezei között a fennemlített üdvözlő sürgöny van, előlegesen is köszönetét küldi ezért, s táviratát egyenesen a nőegyletnek intézi, mint a mely alkalmat szolgáltatott a zeneestélyen jelen lévő közönségnek az üdvözlő távirat küldésére, Izzet pasa sürgönye következőleg hangzik.

Feladatott Widdinben, 877. Sep. 27. r. 5. ó. 50. p. Erkezett Tordára, „ „ „ 10. „ 50. „

A Tordai nőegyletnek sürgönyileg el küldtem Ozman pasa ő excellenciájának a Tordai nő-egylet táviratilag küldött szives üdvözlését, melyet az Ottomán hadseregnek elleneinken Pléwnánál kivívott győzelméért nyilvánított.

Dicsőség győzelmünkért a miniket oltalmazó joságos ég urának, s köszönet nemes barátainknak az Ottomán nemzet iránt tanusított általános részvéteért: harczoló testvéreink igen meg vannak hatva a rokonszenvező lovasias Magyar nemzetnek irántunk nyilvánított őszinte részvéteért.

A Widdini helyőrség békétlenül várja a pillanatot, utolsó csepp vérét áldozni a szent, és igazügy védelmi harczában a becsület mezején, hogy magyar testvéreinket egy dicsőteljes örvendetes tudósítással lephesse meg.

Azon boldog pillanatig is mig Ozman pasától a várt örvendetes tudósítást venném szerencsésnek tartom magamat, elősmerésem és legőszintebb köszönetemet nyilvánítani. A Widdini hadtest parancsnoka.

Izzet, tábornok.

Faiskola - pipa - föld.

Itt az ősz, a faiskolákban meg kellene indulnia a munkának.

A miniszteri biztos le is irt e tárgyban de hát sehol semmi sincs.

És a miniszteri biztos már több 4—5 évnél, hogy irogat a községgeknek s illetőleg a megyei alispánoknak — mégis — a mi külömben nagyon furesa, a községi faiskolák épen ugy állanak mint 4—5 év előtt.

Hogyan?

Ha az ember X. vagy Y. faluba megy rendesen látni szokott leginkább a temetők szomszédságában olyan darab kihalított sárga földet; a mikből pipákat szoktak égetni és ekiharított föld nem más mint a községi faiskola. Féről bennök szó sincs, tehát csak a szolgálbiroi jelentésekből tudjuk meg hogy ezek az ugy nevezett faiskolák nálunk.

Semmi értelmi éretségre nem mutat ez a dolog. A nép mely nem fogja fel feladatát s nem iparkodik azt teljesíteni, nem fogja fel érdekét s azt elő nem mozdítja, az bizony nem valami derék nép avagy község.

Azért szolaltunk fel most hogy tegyünk valamit e kérdésben is.

Nem nehéz a feladat csak egy kis lelkiismeret kell. Községi erővel a faiskolákat egy év alatt rendbe lehetne hozni.

Ma lesz a tanítói gyűlés Tordán: Ez ügy is reá — vár hogy rendszeresen elintézhesse. A mig a tanítók nem karolják fel ez ügyet addig nincs fa iskola.

Ajánljuk e kérdést is a tanítók figyelmébe.

Interpellatio.

Szollunk Torda város tekintetes Tanácsához!

Városunkban rég idő óta, évek hosszú során vajudik egy ügy, mely czéljának üdvössége, minden irányban való hasznossága daczára eredményre nem jut. —

Nincs e haza részben valamiro való város, melyben katonaság ne volna, csak Tordán nincs.

A kincstárnak használatlanul hevernek az ugynevezett „depot” épületei, évről évre romlanak, onyésznek fedelök-től alapjukig, nincs gondja senkinak azokra, nem javítja senki.

Megbecsültettek, ha nem csalodunk 13000 frtra, a város közönsége megígérte a becsösszeget vételárul, hogy abból laktanyát építsen de a vásár mind e mai napig nem sikerült, létre nem jött.

A „depot” telke nem a kincstáré, az épületek elromladozván, pár évek alatt, gondozás nélkül értéktelenné válnak, s az állam e 13000 frtot sem kapja meg.

Mi az oka hogy a vásár létre nem jöhet, a város czéljához nem jut, az állam pedig károsodásnak néz elébe?

Kérünk egy kis felvilágosítást.

Egész Torda-Aranyosmegyében egy szál, mond egy szál katona nincs.

Torda város közönsége felajánlotta, — ha jól vagyunk értesülva, ugy a nmgu m. k. honvédelmi, valamint a nmgu es. és k. közös hadügyminis-teriumnál, hogy a szabályoknak teljesen megfelelő laktanyát épít, ha Tordára katonaság telepítették állandólag, mely dicséretes ajánlat minden esetre tapintatos számításból ered, de az államnak is kétségtelenül nagy hasznára lenne megvalósulása.

Ez ajánlat daczára, s daczára annak, hogy Torda kiváló egészséges fekvésű hely, egyike országrészünk legolcsobb piacainak, hól minden élelmi cikk, minden takarmány bő mértékben meg van, ugyszintén rendelkezésre állanak a szükséges gyakorló terek is, azon hely pedig a mely kaszárnya építésre kijelöltetett t. i. a depot, vagy az efeletti vásár nem sikerülése esetében ennek, egy más, tőszomszédságában fekvő köztelök, laktanyául kiválóan alkalmas, külön állólag egészséges ponton, az Aranyos folyó mellett fekvén; —mind ez előnyök daczára Torda katonaságot nem kap.

Tisztelettel kérünk a tekt. Tanács-tól egy kis felvilágosítást ez ügyben, mert nem érhetjük hogy enyi áldozat készség s az államnak ily világos előny-ye daczára Tordára katonaság helyezését a magos döntő körök miért nem engedélyezik.

Több városi polgár.

Megyei és városi élet.

Torda város képviselő testületének 1877. September 26-án tartott közgyűlése.

Torda város képviselő testülete folyó hó 26-án közgyűlést tartott.

A polgár mester délután 3 órakor megnyitja a gyűlést, a mely azonnal a tárgyak ellátását megkezdi. Ezen tárgyalások rendjén következő határozatok kelnek.

A kinestári bór és hús fogyasztási adónak 1878 január 1-én tul terjedő időre, a község által leendő megváltásának eszközésével megbiztatnak a tanács a képviselő testület részéről Veres Károly és Kőteles Sámuel képviselői tagok.

Felhatalmaztatik a tanács; hogy 8 maglónak a helyi fedező állomásra leendő elfogadása iránt a szabályszerű előleges nyilatkozatot megtegye.

A kir. tanfelügyelő azon értesítése hogy a nmg. u. k. közoktatásügyi miniszter úr városunkban egy állami polgári iskola felállítását engedélyezte s e végből a felajánlott pénzalapok és telek iránt biztosítást kíván; kellő előlevelezés után a legközelebbi közgyűlésre tüzetik ki tárgyalásra.

Közmunka és közlekedésügyi Miniszter úr ó Nagyméltóságának abbéli leirata, hogy a város tulajdonát képező Aranyosi vámos hidat az állam részére megváltsa, — tudásul vétetett.

A kir. tanfelügyelő úr megtalálása folytán utasított a tanács hogy a folyó évre, e szükséghez képest, a helyi kisedvőda kiadásai fedezésére 150 frt. erejéig a közpénztárból utalványozást tegyen.

A közigazgatási bizottságnak arra vonatkozó leirata, hogy a behozatali díjak kérdése 1878 január 1-jén tul terjedő időre hasznosbérbe adatsék — kiadott véleményes jelentés tétel végett a tanácsnak.

A közigazgatási bizottság azon kérésére, hogy — tekintettel, miszerint városunkban állami iskolák létesítése közel jövőben áll a faraktár hely felett kötött hasznosbéri szerződés értelmében a kir. kinestár részéről a helyi tannintézetek részére adni kötelezett fából ezen túl is akarja e részesíteni a felekezeti tanintézeteket, válaszlatni határoztatik, miszerint az említett hasznosbéri szerződéshez alkalmazkodva; a kérdéses fából, a váro i közönség, aránylagosan ugy az állami mint a felekezeti iskolákat részesíteni fogja.

Megye bizottsági határozat folytán utasittatik a tanács hogy az erdélyi iparfejlesztő egyesület részvénydíjába, évenként 4 frtat, a költségvetésbe vegyen fel, egyszersmind az egyesület részéről vett felszollitásra kimondja a közgyűlés, hogy azt külön is segélyezendi.

A párisi magyar egylet menháza építési költségeinek potlására 10 frt. szavaztatik meg.

A tanács jelentése a hidvám és behozatali díjakból ez évi július és augusztus havában pénztára adott bévételekről tudásul vétetett.

Gazner Imrénék „hegyi“ földje feltiltásáról beadott jelentése tudásul vétetett, s közhírré tétele elhatározott; egyszersmind ez ügy ötletéből utasittatik a tanács hogy azon birtokosokkal szemben, kik egyes birtokukat feltiltották de e feltiltott birtokrészre nézve, nem alkalmazták azon rendszabályokat melyeket a fenn álló mezei rendőri szabályok értelmében szemelőtt kell tartani ugy járjon el, mintha e birtokrészek üem volnának feltiltva.

Zsigmond János és társai, sinfalvi lakosok az aranyosi hidoni vámfizetés alól leendő felmentésükért beadott kérvéssel elutasittattnak.

Fabri István, a majorsági és szegény pénztár kezeléséből, illetőleg ezekről szóló számadásokból eredt tartásának engedéseért beadott kérésével elutasittatik.

Ifj. Miklós András küvezési díj elengedéseért beadott kérésével elutasittatik.

A törökbuza szedés megkezdésére következő napok határozatnak meg, u. m. f. hó 4 5 és 6-ikán szedik a „Vár“ t és „Pardé“ t; 8-án a „Hegy“ t. Ezzel a gyűlés eloszlott.

H i r e k.

— **Volcz és társának** könyv, papir, író és rajzeszköz kereskedése a Dr. Harmath Márton úr piaczori házában 579 sz. a megnyit. Ajánljuk a lap hátán lévő hirdetményeket a közönségfigyelmébe.

— **Hajnald Lajos** Kalocsai érsek volt „erdélyi“ püspök — püspökségének 25 éves jubileumát ez évben ünnepli. Az egész világot előtt köztiszteletben álló főpásztorhoz e hó 25-én járult egy küldöttség haza részünkből, s ugyanakkor egy küldöttség szülővárosából: Széchenyiből, hogy tiszteletöknek s szerencse kívánatoknak kifejezést adjanak. Nem mullaszthatjuk el mi sem, hogy érte, ki köztünk léte alatt, előbb magos tudományu műveltsége, s hatalmas szonoki képessége által mindnyájunk tiszteletét később pedig önzetlen és bátor hazafisága által szeretetünket érdemlé ki, a távolból egy jó kívánságot ne nyilvánítsunk: „Éljen sokáig!“

— **Torda-Aranyosmegye képviselő bizottsága** tegnap tartotta öszi rendes közgyűlést. Az ügyek tárgyalásáról, legközelebbi lapunkban részletes közleményt fogunk hozni.

— **Necrolog** Gróf Bély György, cs. k. kamarás nyugalmazott es. k. pénzügyigazgatási főnök, az 1863-ik évi Szebeni országgyűlésen k. regalista f. hó 23-án elhunyt Gyéres-Szt.-Királyt. Béke poraira!

— **Déák Ferencz emlékszozára** 140000 frt. gyűlt be, s a szoborügyi bizottság elhatározta a munkálatok megkezdését. 100000 frtot irányoztak volt elő e célra, s a nemzet áldozat készségében kedvezően esalodtak.

— **Párbaj gyilkosság.** Perczel Aurel, Béla igazságügy miniszter 27 éves ügyvéd fia, Dr. Wagner László műegyetemi tanár párbajban meglötte, s előbb nevezett megis halt. Dr. Wagnert elfogták, a vizsgálat ellene foly, s az egész főváros izgatottsággal vár a részletekről való tudósítást.

— **Hős török tüzoltok.** A török még akkor is hős, mikor fogoly. Muszkaországban, a Szmolenszki kerületben Roszlpwban szept. 8-án tűz ütött ki. A lakosok rémült jajveszékkel futottak össze vissza, midőn mintegy 60 török fogoly jelent meg a helyszínen, s mint a „Nedelja“ írja, oly hősiességet fejtettek ki az oltás körül, hogy a muszka csorda szájátva bámult, és bámultában maga elfelejtett oltani. Rettenhetetlen bátorsággal vetették magukat a lángok közé; az égő házakból szekrényeket s mindenféle tárgyakat oly könnyedséggel hurcoltak ki, amilyent az elsoványodott emberekől alig lehetett várni. Mint az idéztük muszka lap megjegyzi, a török foglyok e váratlan nagylelkűsége a jelenvalókat mélyen megindította. Egy öreg asszony könyek között beszélte, hogy házaeszkájának megmentését a törökök önfeláldozó szívességének köszöni.

— **Egy tordai melancholicus román** a tordai török ünnepéről referál a brassói Zásztávanak, és azt hazudja hogy a román urak itt insultálva voltak az által, hogy ott a hol a tömeg nem látott gyertya világót, kiabálta „Éljen a török.“ Mi ehez hozzáadjuk, hogy a körmenet a lelkesedés hangján nem csak a törököt hanem Ozman, Mehemedet s Kosuthat is éllette. Egyebiránt reméljük, hogy az a „pár román“ ur Tordán csak megengedi, hogy ez a bus magyar fel lelkesüljön egy-egy eszméért s kissébb gondja is nagyobb annál, hogy épen őket bosszantgassa. Ablaktörés nem volt mind más helytt, a mi nyilván azt mutatja, hogy Torda polgársága sokkal

fennebb áll, sem hogy elrontsa jóhírnevét egy „bár ultra“-nak a bosszontásával. A románság nagy része nálunk önkényűt világitott, a mi azt mutatja, hogy az a pár román ultra ma már nálunk el fér minden baj nélkül.

— **A török sebesültek** részére a budapesti török főconsulátushoz felküldött harmadik és negyedik pénzküldeményünkről 93 és 100 számok alatt vetjük a következő két nyugtát melyeknek szövege egy s csak az összeg különbözik: „A császári ottomán főconsulátus Budapesten kétszáz ötven és száz ötven forintnak vételét elismeri; melyet t. c. „Haladás“ szerkesztősége Tordán a császári ottomán hadsereg sebesülteinek számára szives volt átadni és saját kormányának nevében köszönetét fejezi ki az adományozónak ezen nagylelkű ajándékáért. Halil a főconsul.“

— **Az egerbegyi leányiskolához** az ottani iskolaszék Haller Zsuzsát választta meg rendes tanítónőnek.

— **Hol nyilatkozik az orosz rokonszev.** Van egy latin közmondás, s melyik azt állítja, hogy a rokon lelkek vonzódnak egymáshoz. Nos, ha föltétlenül nem is, de az alábbi esetben tisztelettel hajlunk meg ez állítás igazsága előtt. Az odessai börtön rabjai ugyanis közösen arra határozták el magukat, hogy két héten át minden szerdán és pénteken büjtölni fognak, s az élelmezésen ugy megtakarított összeget az orosz hadsereg segélyezésére ajánlják föl. A határozat tetté lön s az odessai börtön lakói a muszka hadsereg nyomorainak enyhítéséhez 3000 rubellel (mintegy 600 frt) járultak.

— **Medvetánczoltató bolgárokat** tolonczoltak el valamelyik magyar városból, s a kíséret és farka köpöletes állományát ilyenképen határozta meg valaki: A medvék Skobeleff szétugrasztott dandárából valók; a bolgárok azért vannak mellőlök rendelve, hogy alkalom adtán a maczkók éhököt csllapithassák velök. A truppot egy számár kísérvén: ez ama diplomatiái jegyzékek megtestesült igéje, a melyek oroszlanbőr alól vést és halált ordítottak a törökök fejére.

— **Megtadta az apját.** Egy 10 12 éves fiu atya az esti hajóval Bécsbe akart vinni német szóra, de a fiu az állomásnál megugrott a német szó elől. Atyja kiabálva futott utána a Dunaparton. Egy rendőr a vigadó előtt utját állta a funak, de ez apja reklamációira csak így felelt: „Ezt az urat soha se láttam!“ Az apa kénytelen volt előszedni okmányait s azokkal bizonyítani be apaságát. — Igy aztán visszakapta magzatát, kit a néposodület kaczaja közt vonszolt magával vissza az állomáshoz bécsi német szóra.

CSARNOK

Háboru költészet.

A török győzelmek, s a magyar nemzet rokonszenve egész cyklusát alkoták azon költeményeknek, melyek egyfelől a törökök hősiességét dicsőítik, míg a mások a magyar nemzet részvétének foglalására irányulnak.

Költemények minden alakban, a hős költeménytől, a népdalig zengik a magyar szívének érzelmeit, lelkesültségét, dicsőítik a esodás tetteket, a „beteg ember“-t felistenné emelték.

Közöljük a háboru költészet termékeit, hadd olvassuk miis szívünknek viszhangját, legyenek megörökítve, a testvéri rokonszenven bensőségeltjes s fölemelkedő igéi lapunkban is.

Az ez alkalommal közöltet Czigliányi Béla írta Szabadkán, s az „Igazmondó“-ból vesszük át.

I.

PLEVNA.

Könnyes szemekkel néztük végtusádat, Hajdanbősz ellenünk, most — jöltevünk! Mi but hozott fejünkre három század,

Mind egy jó tetteért elfeledők; — Fogyott kebelrel vártuk kimulásod, Tollát kezébe vette már Clio: „Nép volt, dicső, nemes, de végre vásott, Mint Róma, Hellász, s annyi millió.“

Mert hajh! régmúlt idők nagy tettei Nem biztosítanak nagy jelent, jövőt, Ki a dicsőség pálmáját nyeri, Megtartni zöldelön-gyűjtsön erőt.

„Egy ur legyen a földön, mint van égen“ — Ontelt szavak, széthordták a szelek, — S most? — számodra enyészot sirja készen, Nézd, temetésedre sereglenek!

Leszállt az észak bércziről a karvaly, És szárnya felveré rut társait: Sakál, hiéna törtet fent agyarral, Már látni a vakond turásait.

Pedig még él, lehel az áldozat, S már gyülekeznek mind a verebek, Szomszédok jönnek szedni konczokat, Pedig még nem halott, csupán „beteg.“

Előre a vakond megy, marni kezdi A haldoklónak dermedt lábait. Ezt felrugá. Sakál, hiéna kérdi:

„Karvaly mi ez? — ereszd rá karmaid!“ Mönj most sakál, harap el egy kezét te, Viszonz a szárnyas. És megy a sakál, — De a beteg kar zuzva hull fejére, Könyörg az oesmány s irgalmat talál.

Am most az észak óriása támad, Keblébe mártja esőret a galád. Felsír az érzet: szégyen és gyalázat!

Küldd rá nagy ég, bosszudnak angyalát! — És im, esodák esodája! vére pezsdül A holt ereknak, a szív ujra ver, És talpra áll a holt, — a föld megrendül, — A karvaly tolla mind földön hever!

Nyakát mereszti most a végesapásra Az orvadar; vakond, hiéna lesz, Köztük van a sakál, jó háladásra, — Szomszédok szólnak: itt jó préda lesz. Az ölyv lecsap. Rémség sikolya hangzik: Igaz Bíró, ne nézd ezt tétlenül!

— — — — — Öröm rivall az égtől földhatárig: Az óriás a porban elterül! — Ple vna, dicső te! meghajol előtted Levett kalappal ellen és barát!

O z m a n, dicső hős! glória fölötted, „Oroszló“, — megmentéd a hazát! Dicső török nép, nemzetek esodája! Önnön erődtől porban a „Coloss.“

Tanulni jer világ! e nép imája: „Deus pro nobis, quis contra nos?“

KÖZGAZDSÁG.

Gyurott kövek.

Az emberiség haladása nem látszik határokkal birni. Hogy is mondhatnók hogy birna határokkal, midőn azt látjuk, hogy oly találmányok szaporitják naponkint az emberiség gazdagodását, melyek a hajdani népregék legesodásabb sejtlemait teremtik valóságá! A régevilág óriásai, kik ugy morzsolták szét a követ, mint a turót, ma már alig találának esodálkozó közönségre, mikor az emberi találmányosság nem csak szétzuzza a köveket, hanem a szó szoros értelmében tetszés szerinti formába szoritja a természet e durva termékét! Valóságos játékot üz a követ, melynek olyan formát ad, a minőt neki tetszik.

Egyelőre ugyan a köanyagot nem öntik, hanem formába szoritják, de a kööntésre már nem sikerületlen kísérleteket tesznek, s ha sikerül a kööntés módját feltalálni, akkor aztán nem azt fogja a rozzant ház tulajdonosa mondani az építömesternek, hogy építsen neki új házat, hanem azt: „Legyen szives a házamat átöntenni,“ mire fogja magát az építömester s szétbontja a házat s a köveket koczkákba öntve, ujra felrakja a házat söt valószínű, hogy akkor már ily hirdetéseket is fogunk olvashatni:

„XX. gyára Y ban szállit házfalakat földszintes I. II. III és IV emeletes kö-épületekre. Nevezett házyár elvállal és felesit megrendeléseket arra, hogy a kijelölendő helyekről mértéket vegyen s

azokra házakat szállítson. Arjegyzékkel bérmentesen szolgálunk, Postai utárvét nem vétetik figyelembe.

Amíg azonban ez eredmény eléretnek nem lesz érdektelen az eddigi vívmányokat megismertetni.

Sok kísérlet történt már arra, hogy formába öntve vagy gyurva mesterséges uton különféle kő alakokat hozzanak létre, de csak néhány kísérlet jött gyakorlati alkalmazásba. Ransome kőporból, üvegből, krétából egyéb elegyből álló keveréket állított össze, melyből nagyon gyönyörű kőalakokat gyurt. Ransome ta-

iálmánya ugyan költséges, de a műszaki vegytan egyik legnagyobb szerű vívmányát képezi.

Placzi árjegyzék

a tordai vásárra 1877. szept. 22. hozott tárgyakra

1 hectoliter: t. buza 8 frt. 50 Tavaszi tisztabuza — frt. — Elegybuza 7 frt. — kr. rozs 5 frt. — Árpa 3 frt. — kr. Zab 2 f. — kr. Törökbuza 5 frt. 50 kr méter mázsa széna kötetlen 2 frt. — kr. Alomszalma 1 méter mázsa 25 kr.

1 kilogramm 36 kr Disznóhús 1 kilogramm 56 kr. Turó 1 kilogramm 48 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdér. szept. 28. 5% Metaliques 64.25. — 5% Nemzeti kölesön 66.65 1860-iki államkölesön 74.65 Bankrészvények 111.25 Hitelrészvények 853 London 212. — — Urbéri kötvények: Magyarországi 117.35. Temesvári 76.50 Erdélyi 75.50 Horvát-szlav. 76. —. Ezüst 104.45. Cs. kir. arany 5.63 — Napoleond'or 9.42.

Nyilttör.*

Egy hátultöltő kétesdőlő da-mask Lefocheau vadászfegyver és egy idomított jó vadász kopó eladó. Értekezhetni ezek iránt Volz és társa könyvkereskedésében.

* E rovat alatt megjelenő közleményekért a szerkesztőség csak a sajtó hatósággal szemben vállal felelőséget.

Felelős szerkesztő és kiadótulajd.: Volz B

H I R D E T É S E K.

Könyvkereskedés Tordán.

Városunk és környéke rég idő óta nélkülözötte egy NYOMDA áldásdus befolyását, valamint egy KÖNYV- és PAPIR-ÜZLET létezését, és így a több oldalról nyilvánult kívánalmaknak és az általánosan érzett szükségnek hiszünk eleget tenni, midőn ezennel szerencsések vagyunk köztudomásra juttatni, hogy az itteni piacon egy

K ö n y v n y o m d á t

állítottunk fel, összeváltván azt egy

könyv-, mű-, hangjegy-, író-, rajz- és papir-raktárral

és igyekeztünk azt a kívánalmaknak megfelelően berendezni. — Egyszersmind a

„H A L A D Á S”

ozimű lap mint Torda-aranyos-megye közlönyének kiadását elvállaltuk és erre a lap homlokán kitett feltételek mellett előfizetéseket elfogadunk. — Megrendelhetők még

mindennemű nyomtatványok, magán vagy hivatalos czélokra, gyászhirek, szinlapok, névjegyek, levélpapírok, és borítékok, hirdetések, jelentések, falragaszók, meghívók, vendéglői étlapok,

szóval minden a nyomdához tartozó munkák

a legjutányosabb áron, — és kaphatók ügyvédi váltó és sommás keresetek, végrehajtási kérések, meghatalmazványok sat., könyvek különösen az oskolák használatára magyar és román nyelven, imakönyvek, ipar és kereskedelmi sima és vonalzott könyvek valamint zsebgyezőkönyvek.

Ezekon kívül a raktárunkon netalán nem levő bár mely nyelvű irodalmi termékre és egyéb szakmánkba vágó czikkekre megrendelést elfogadunk és gyorsan eszkozlünk. Végül iro és rajz papírok és eszközök minden fajtájából nagy választéku raktárt tartunk.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel eszközöltetnek.

Tisztelettel kérjük tehát a n. érdemű közönség szives pártfogását és ebből kifolyólag becses megrendeléseit, melyeknek eleget tehetni és a közönség meglegedését kinyerni legfőbb törekvésünk leend.

VOLZ és TÁRSA

Dr. Harmath Márton ur házánál.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Figyelemre méltó

idegbajok- és nehézkórában szenvedőknek

Leggyakrabban feltalált gyógymód

számtalan hálaíratot

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

15—39, 102]

Nyilvános közönetnyilvánítás.

Miután 30 éven át idegbántalmaim ellen minden kigondolható szereket megkísértet, sem végre Sylvius Boas ur *Auzilium orientis* is használtam és bizonyíthatom, hogy ezen egyszerű és ártalmatlan szer a legrovidebb idő alatt megmentett iszonyu bajomtól. Bár minden idegbajban szenvedő ezen szerhez fordulna és minden hírlap, mely az emberek üdvét szívében hordja e sorokat felvenné. Az *Auzilium orientis* valóban az egyetlen biztos hatású szer idegbajok ellen

M. A. Simon

Gyáros Pribusban

Ui. A „Györilizer Anzeiger“ 95-ik számától 1875.

Alolítottak, mint a „VICTORIA“ biztosító társaság ügynőkének van szerencséje köztudomásra hozni, hogy a gabona és takarmány készletekre nézve a lehető legolcsóbban megszabott díjtelek mellett biztosításokat egy óra is elfogad.

Bizalommal kéri ezért mindennemű tüzbiztosítási s ez uttal jelenen

takarmány és gabona biztosítások

közvetítésével alolítottat bizni meg, ki minden további felvilágosítással, nyomtatványokkal stb. rendelkezésre áll.

HARMATH JÓZSEF,

a „Victoria“ ügynöke, VOLZ és TÁRSA Czég alatt.